

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра овочівництва

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гарант освітньої програми

 Наталія ЯЦЕНКО

“ 9 ” 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОВОЧІВНИЦТВА

Освітній рівень: другий (магістерський)

Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність: 203 Садівництво плодовоовочівництво і виноградарство

Освітня програма: Овочівництво

Факультет: Плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2024 р.

Робоча програма з дисципліни *Історія розвитку овочівництва* для здобувачів вищої освіти освітнього рівня: другий (магістерський), спеціальності 203 Садівництво, плодовоовочівництво і виноградарство, освітньої програми Овочівництво. Умань: Уманський НУС. 2024 р. 15 с.

Розробник:

Член-кореспондент, д. с.-г. н., професор Олена УЛЯНИЧ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри овочівництва

Протокол від “_8_” серпня 2024 року № 1_

Завідувач кафедри Наталія ЯЦЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від “_9_” 08 2024 року № 1_

Голова Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 – <u>Аграрні науки та продовольство</u>	Вибіркова	
Модулів – 3,	Найменування спеціальності 203 <u>Садівництво, плодощовніцтво і виноградарство</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	-
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год.	Освітній рівень: другий (магістерський) Освітня програма: Овочівництво	Лекції	
		14 год.	-
		Практичні	
		16 год.	-
		Курсова робота	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни *Історія розвитку овочівництва* розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва, затвердженого Вченою радою від 11.07.2024 р. Навчальна дисципліна *Історія розвитку овочівництва* належить до вибіркових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою Овочівництво підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 203 Садівництво, плодоовочівництво і виноградарство 20 Аграрні науки та продовольство.

Мета вивчення дисципліни. Поглиблення і розширення знань студентів у питаннях історії галузі. Упродовж вивчення дисципліни у майбутнього фахівця формуються теоретичні знання з історії розвитку овочевих рослин, походженням видів, їх відношення до факторів навколишнього середовища, практичні знання з історії технології вирощування овочів.

Завдання дисципліни. Дати студенту необхідні знання для набуття таких навичок:

1. Пізнання походження овочевих рослин
2. Індивідуальний розвиток рослин
3. Опанування історії розвитку окремих видів і їхньої технології вирощування
4. Освоєння історії вирощування розсади, підготовки ґрунту, сівби (висаджування), догляду за ґрунтом і рослинами, зміни сортименту, особливостей збирання врожаю та його товарної доробки у різні періоди розвитку суспільства

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: дисципліна *Історія розвитку овочівництва* базується на вивченні таких дисциплін: ботаніка, біологія, агрохімія, овочівництво відкритого і закритого ґрунту, конструкції споруд закритого ґрунту, ентомологія, фітопатологія, механізація і автоматизація с.-г. виробництва та ін.

Вивчення навчальної дисципліни *Історія розвитку овочівництва* передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми Овочівництво спеціальності 203 Садівництво, плодоовочівництво і виноградарство галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни *Історія розвитку овочівництва*

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні та спеціальні (фахові) компетентності			
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН 2	Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та/або практичних задач і проблем плодівництва, овочівництва, виноградарства, грибівництва.
СК3	Здатність приймати ефективні рішення за умов недостатньої або обмеженої інформації, чітко і недвозначно доводити знання, аргументацію та власні висновки до фахівців і нефахівців.	ПРН 3	Відшукувати необхідну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною *Історія розвитку садівництва, овочівництва і виноградарства*, наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною *Історія розвитку овочівництва*

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері історії розвитку овочівництва.	лекція, лабораторні заняття, індивідуальні консультації, самонавчання через Moodle	усне опитування, тестування, виконання індивідуальних завдань, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
1.2	знання, які є основою для оригінального мислення та проведення досліджень;		
1.3	критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань;		
2	Уміння/навички:		

2.1	Розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень або впровадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань	Лекція, з поданням візуальної інформації (презентації, таблиці, фото, рисунки, карти, схеми, графіки) лабораторні заняття, індивідуальні консультації, самонавчання через Moodle, аналіз виробничих ситуацій	Усне опитування, захист лабораторних робіт, модульне тестування, виконання та захист реферату за обраною темою, підсумковий контроль
2.2	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні технологічні завдання;		
2.3	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		
3	Комунікація:		
3.1	Зрозуміле і переконливе донесення власних знань, висновків та аргументації з історії розвитку овочівництва до фахівців і нефахівців	Семінарське заняття, індивідуальні консультації, самонавчання через Moodle, аналіз виробничих ситуацій	Тематичні дискусії, захист лабораторних робіт, презентація по реферату підсумковий контроль
3.2	Ведення діалогу про історію виникнення сортів, гібридів овочевих рослин, споруд і технологічних заходів для одержання високого врожаю овочів, забезпечуючи зрозумілість для всіх учасників незалежно від їхнього рівня знань		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	Семінарське заняття, дискусія, вирішення конкретних виробничих завдань і ситуацій	Тематичні дискусії, захист лабораторних робіт, презентація по реферату, підсумковий контроль
4.2	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни *Історія розвитку садівництва, овочівництва і виноградарства.*

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 2	Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та/або практичних задач і проблем історії розвитку овочівництва.	моделювання сценаріїв, семінарські заняття, дискусія, самостійна робота з підготовкою рефератів, презентацій	Усне опитування, захист лабораторних робіт, модульне тестування, захист реферату або презентації за обраною темою, підсумковий контроль

ПРН 3	Відшукувати необхідну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію.	моделювання сценаріїв, семінарські заняття, дискусія, самостійна робота з підготовкою рефератів, презентацій	Усне опитування, захист лабораторних робіт, модульне тестування, захист реферату або презентації за обраною темою, підсумковий контроль
--------------	---	--	---

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Історія розвитку овочівництва до нашої ери

Змістовий модуль 1. Основні тенденції у розвитку овочівництва до нашої ери і до XI ст.

Тема 1. Передмова. Наукові основи світових тенденцій в історії розвитку овочівництва: поняття та загальні засади і принципи історії овочівництва:

Тема 2. Розвиток овочівництва у часи Трипільської культури.

Тема 3. Розвиток овочівництва за часів Київської Русі.

Модуль 2. Історія розвитку овочівництва за часів Середньовіччя

Змістовий модуль 2. Основні тенденції у розвитку овочівництва за часів Середньовіччя.

Тема 4. Розвиток овочівництва за часів Литовського князівства.

Тема 5. Розвиток овочівництва за часів Середньовіччя.

Модуль 3. Історія розвитку овочівництва у наш час

Змістовий модуль 3. Основні тенденції у розвитку овочівництва у наш час.

Тема 6. Розвиток овочівництва у ХУІІІ-ХІХ столітті.

Тема 7. Розвиток овочівництва у ХХ-ХХІ ст.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6	
Модуль 1. Історія розвитку овочівництва						
Змістовий модуль 1. Основні тенденції у розвитку овочівництва до нашої ери і до XI ст.						
Тема 1. Передмова. Наукові основи світових тенденцій в історії розвитку овочівництва: поняття та історії, загальні засади та принципи історії овочівництва	9	2	2		5	
Тема 2. Розвиток овочівництва у часи трипільської культури.	9	2	2		5	
Тема 3. Розвиток овочівництва за часів Київської Русі	9	2	2		5	
Разом за змістовим модулем 1	27	6	6		15	
МОДУЛЬ 2. Змістовий модуль 2						
Змістовий модуль 2. Основні тенденції у розвитку овочівництва за часів Середньовіччя.						
Тема 4. Розвиток овочівництва за часів Литовського князівства.	14	2	2		10	
Тема 5. Розвиток овочівництва за часів Середньовіччя.	14	2	2		10	
Разом за змістовим модулем 2	28	4	4		20	
Модуль 3. Історія розвитку овочівництва у наш час						
Змістовий модуль 3. Основні тенденції у розвитку овочівництва у наш час.						
Тема 6. Розвиток овочівництва у XVIII-XIX столітті.	14	2	2		10	
Тема 7. Розвиток овочівництва у XX-XXI ст.	21	2	4		15	
Разом за змістовим модулем 3	35	4	6		25	
Усього годин	90	14	16		60	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальні засади та принципи історії овочівництва	2
2.	Розвиток овочівництва у часи трипільської культури.	2
3.	Овочівництво за часів Київської Русі	2
4.	Овочівництво за часів Литовського князівства	2
5.	Овочівництво за часів Середньовіччя	2
6.	Овочівництво у XVIII-XIX столітті	2
7.	Розвиток овочівництва у XX-XXI ст.	4
	Усього	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Історія створення та діяльності Інституту овочівництва НААН України (ІОБ НААН)	10
1.	Історія створення та діяльності наукових центрів Інституту овочівництва НААН України (ІОБ НААН)	10
2.	Дати опис історії розвитку овочевої рослини (за завданням) використовуючи книги, наукові збірники, статті, реферати та Internet	10
3	Написати текст виступу на практичному занятті, підготувати унаочнення для виступу у вигляді презентації	10
	Написати текст виступу на науковій студентській конференції, підготувати унаочнення для виступу у вигляді презентації	10
	Написати статтю у науковий студентський збірник.	10
	Разом	60

7. Методи навчання

Навчання студентів з дисципліни *Історія розвитку овочівництва* здійснюється за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним, дистанційним та проблемним методами навчання.

Відповідно до положення вищої школи і навчальних планів підготовки студентів, основними формами навчання є читання лекцій, проведення лабораторних занять, самостійна робота студентів.

В процесі вивчення навчальної дисципліни *Історія розвитку овочівництва* студенти відвідують лекції з поданням візуальної інформації (презентації, таблиці, фото, рисунки, графіки, схеми, карти).

Лекція, як провідна форма теоретичного навчання та формування основ для наступного засвоєння студентами навчального матеріалу, використовується для теоретичного повідомлення, наукового аналізу та обґрунтування наукових проблем тем навчальної програми. Проводиться з використанням методів викладу нового матеріалу (словесний системний виклад) та активізації пізнавальної діяльності студентів (індуктивні та дедуктивні, настановчо-оглядові, репродуктивні, проблемні, логічно-пошукові, логічного підсумування інформації).

На *практичних заняттях* студенти опрацьовують матеріал з візуальною інформацією (рисунки, фото, таблиці, схеми), розв'язують різноманітні завдання, наближені до реальних виробничих умов, складають. Студенти також виконують індивідуальні завдання та отримують індивідуальні консультації від викладача. На деяких лабораторних заняттях відбувається аналіз різноманітних виробничих історій та ситуацій.

Самостійна робота студентів включає насамперед їх підготовку до лекцій та практичних занять, самостійного виконання окремих тем навчальної дисципліни, виконання індивідуальних завдань та виконання реферату. Також студенти готуються до усного опитування, контрольних робіт та модульного тестування. Упродовж терміну вивчення навчальної дисципліни студенти обирають тему, готують реферат та прилюдно його захищають на одному з лабораторних занять, де інші студенти беруть активну участь в процесі дискусії та задавання доповідачеві додаткових запитань. Під час навчання студенти проходять самонавчання через систему Moodle та конспектують та тезують матеріал.

Для досягнення мети і завдань вивчення навчальної дисципліни *Історія розвитку овочівництва* студентам надаються індивідуальні консультації з викладачем у позаурочний час, проводяться пояснення окремих питань, бесіди, дискусії.

8. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) контроль та підсумковий (залік) згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу в Уманському національному університеті садівництва. В якості заохочувальних балів студенти денної форми навчання можуть отримати до 5 балів за виконання реферату за обраною темою.

Контроль над самостійною роботою включає усне опитування тем лекційного матеріалу та матеріалу лабораторних робіт, вирішення виробничих ситуативних завдань, перевірку та оцінювання конспектів тем, що винесені на самостійне опрацювання, а також захист реферату.

Підсумковий контроль – залік.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Розподіл балів, які отримують студенти форма контролю „залік”

Поточний (модульний) контроль							Реферат	Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Змістовий модуль 1 (25 балів)			Змістовий модуль 2 (10 балів)		Змістовий модуль 3 (30 балів)				
Т.1,2	Т.3,4	ПМК	Т.5,6	ПМК	Т.7	ПМК			
10	10	10	10	10	10	5	5	30	100

12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни *Історія розвитку овочівництва* здобувачами вищої освіти за ОП Овочівництво спеціальності 203 Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство ОР Магістр факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин. (Упорядники: Улянич О.І., Яценко Н.В., Ковтунюк З. І, Умань. 2024. 14 с.
2. Методичні вказівки до самостійного вивчення навчальної дисципліни *Історія розвитку овочівництва* здобувачами вищої освіти спеціальності 203 Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство. ОП Овочівництво. Упорядники: Улянич О.І., Яценко Н.В., Ковтунюк З.І. Умань. 2024. 16 с.
3. Лихацький В.І., Бургарт Ю.С., Васянович В.Д. Овочівництво. К.: Урожай, 1996. I і II том.
4. Овочівництво: Практикум. В.І.Лихацький, О.І.Улянич, З.І.Ковтунюк, Г.Я.Слободяник та ін. Вінниця: ФОП Бондарець С.С., 2012. 451 с.

Рекомендована література:

1. Улянич О. І., Воробйова Н.В., Слободяник Г.Я., Ковтунюк З.І., Яценко В.В. Інноваційні технології в овочівництві. Навчально-методичний посібник для слухачів курсів професійної перепідготовки військовослужбовців, ветеранів та членів їхніх сімей. Умань, 2022. 104 с.
2. Приліпка О.В. Тепличне овочівництво. К.: Урожай, 2002. 255 с.
3. Гіль Л.С., Пашковський А.І., Суліма Л.Т. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту . Ч. 1. Закритий ґрунт. Вінниця: Нова книга, 2008. 368 с.
4. Лихацький В.І., Бургарт Ю.Є., Васянович В.Д. Овочівництво. К.: Урожай, 1996. II том. С. 208.
5. Улянич О.І., Щетина С.В. Наукові здобутки кафедри овочівництва Уманського національного університету садівництва за 95 років. Мат. Міжнародної науково-практичної конференції: *Сучасний стан та перспективи розвитку овочівництва* (до 70-річчя заснування інституту та пам'яті видатного вченого П.Ф. Сокола) (26 липня 2017 р., сел. Селекційне Харківської обл.). Інститут овочівництва і баштанництва НААН. Пляда, 2017. С.202–217.
6. Малопоширені овочеві рослини та гриби: навч. посібник. 2-е вид. допов і перероб./ О.В.Хареба, О.І.Улянич, В.В.Хареба, З.І.Ковтунюк. І.І. Бандура, Н.В.Воробйова, Цизь О.М., В.В.Яценко. Вінниця: Нілан-ЛТД. 2021. 256 с.
7. Приліпка О.В., Кравченко В.А. Янчук Н.І. Гібриди і сорти овочевих культур. Київ: ЕКМО. 2006. 23 с.
8. Ulianych, V. Yatsenko, I. Didenko, N. Vorobiova, O. Kuhnyuk, O. Lazariev and S. Tretiakova. Agrobiological evaluation of *Allium ampeloprasum* L. variety samples in comparison with *Allium sativum* L. Cultivars. *Agronomy Research*. 17(4). 2019. 1788–1799. doi:10.15159/AR.19.192 (Scopus).

9. Хареба В.В., Улянич О. І., Хареба О.В. Світовий ринок та виробництво овочів і картоплі в Україні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції: *Науково-технологічне та методичне забезпечення виробництва екологічної, конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції в сучасних умовах.* (22 травня 2022 р.). Умань, 2022. С. 5–7.

10. Улянич О.І., Щетина С.В. та ін. Наукові, методологічні та практичні підходи до проблем сучасної агрономії. Монографія. За ред. д. с.-г.н., професора, член-кореспондента НААН О. І. Улянич. Дніпро: Середняк Т.К., 2021. 453 с. DOI: 10.31395/2021-453.

12. Інформаційні ресурси

1. http://www.agromage.com/stat_id.

<http://www.agrobiotech.com.ua/ua/using/onion.php> <http://www.irrigation.org.ua>

2. http://www.chesnok.info/catalog_left/tehnika_dlya_vozdeljvaniya_luka.html

<http://www.ovoshevodstvo.com/journal/>

3. <http://www.ovoshchevodstvo-i-teplichnoe-khozyaystvo.html> та інші.

4. Агроогляд. (Серія Овочі та фрукти). Журнал плодоовочевого бізнесу. Щотижневик. Каталог сортів рослин, придатних для поширення в Україні, щорічно.

5. Державний Реєстр сортів рослин України, придатних для поширення в Україні (Овочеві та лікарські рослини), щорічно.